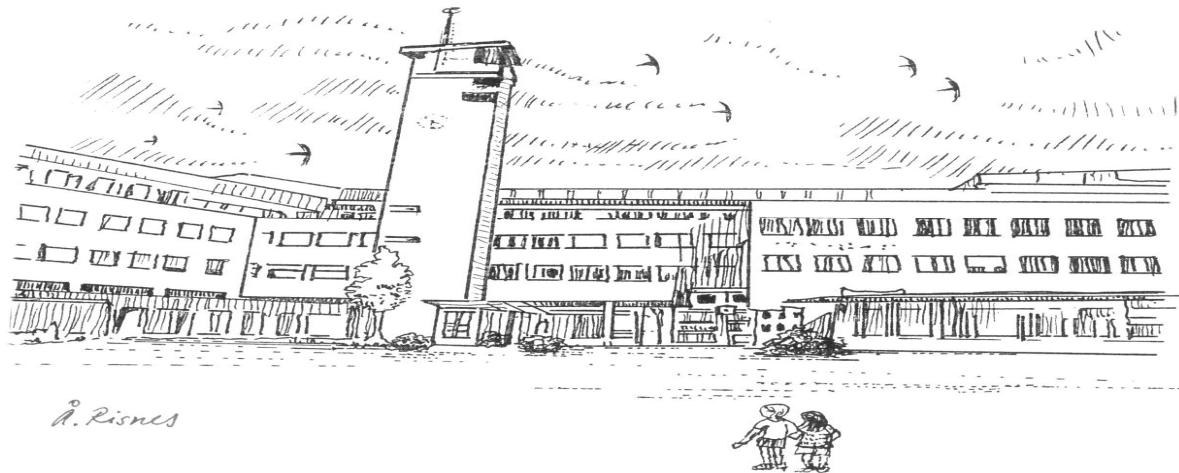

FORSKNING - OG FAGUTVIKLING PÅ RIKSHOSPITALET

**Hanne Skedsmo, Fagansvarlig sosionom og prosjektleder.
Rikshospitalet- Oslo Universitetssykehus HF.**

RIKSHOSPITALET

FORELESNINGENS INNHOLD:

- Historisk tilbakeblikk- nordisk perspektiv
- Kort presentasjon av seksjon for sosialmedisin, Rikshospitalet
- Arbeid med forskning - og fagutvikling (FoU):
  - Hva, hvorfor, hvordan?
  - Eksempler på prosjekter/studier på Rikshospitalet
- *Metodebok for sykehussosionomens daglige arbeid*

Sykehusssosionomens rolle og fremvekst

- i et nordisk
perspektiv

SYGEHUSSOCIALRÅDGIVER

- Et historisk tilbakeblikk

DANMARK

1937 ?:

2010: ca 129 sygehussocialrådgivere i Danmark

SYKEHUSSOSIOMEN

- Et historisk tilbakeblikk

NORGE

1947: Eva Koren første sykehussosionom
Norge ved Ullevål sykehus.

- En pioner i utviklingen av
sykehussosionomenes fremvekst i Norge

2010: ca. 200 sykehussosionomer i Norge.

SYKEHUSKURATOREN

- Et historisk tilbakeblikk

SVERIGE

1920: Jane Norèn første sykehuskurator i Sverige på
Stockholms stads kroppssjukhus

2010: ca. 2000 (tall fra 2008)

Samarbeid og erfaringsutveksling på tvers av de nordiske landegrensene - er det mulig å få til?

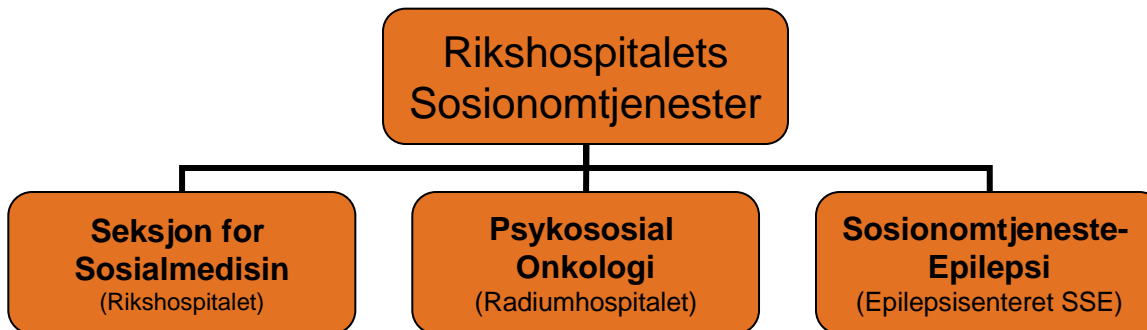
- Hva har vi felles?
- Hva er forskjellig?
- Hva kan vi lære av hverandre?
- Hva kan vi samarbeide om?

RIKSHOSPITALET

– en del av Oslo universitetssykehus HF

Enheten Rikshospitalet består av Rikshospitalet, Radiumhospitalet, Epilepsisenteret-SSE og Spesialsykehuset for rehabilitering.

SEKSJON FOR SOSIALMEDISIN

Målsetting

- Bidra til et helhetlig behandlingstilbud slik at pasienter og deres pårørende bedre kan mestre konsekvensene av ulike sykdomstilstander
- **å styrke deres muligheter til**
å håndtere indre og ytre påkjenninger, samt
å arbeide for forandringer i de sosiale omgivelsene for
en positiv utvikling av deres livssituasjon og helse.

Hovedoppgaver

• Klinisk arbeid

- Samtaler om følelsemessige reaksjoner, endring i familie/livssituasjon, sorg/krise/tapsopplevelser.
- Råd og veiledning i forhold til hjemme, skole- og arbeidssituasjonen
- Informasjon om offentlige og private velferdsordninger og økonomiske forhold
- Etablering av kontakt med og viderehenvisning til lokalt hjelpeapparat

• Undervisning/veiledning

- Undervisning og opplæring av pasienter, pårørende og helsepersonell. Seksjonen bidrar også i undervisningen av sosionomstudenter ved Høgskolen i Oslo.

• FoU arbeid

- Arbeid med forskning - og fagutviklingsprosjekter i samarbeid med Høgskolen i Oslo som ledd i å kvalitetsikre den kliniske virksomhet, slik at pasienten imøtekommes med høy faglig standard og profesjonalitet.

FORSKNING - OG FAGUTVIKLING (FoU)

- Hva, Hvorfor, hvordan?

Hva menes med FoU arbeid?

- Fagutviklingsarbeid

tiltak som er avgrenset i tid og som har til hensikt å utvikle eller implementere ny kunnskap eller ny praksis.

- Forskning

virksomhet av original karakter som utføres systematisk ut fra bestemte forskningsmetoder og etiske standarder.

Hvorfor skal sosionomen arbeide med FoU arbeid?

- Bidra til å styrke/utvikle praksis-bedre pasienttilbud
- Økte krav til kvalitetssikring av det kliniske arbeid, og kunnskapsbasert praksis
- Må dokumentere hva vi gjør og hvorfor vi gjør det
- Bidrar til å synliggjøre sosionomens arbeid og kompetanseområde i sykehusarenaen.

Hvordan komme i gang med FoU arbeid?

- **Definere fagutviklingsbehovet**

- Hva er det man ønsker å finne noe ut av?
- Hva er kunnskapsbehovet?

Forutsetninger for FoU arbeid

- **TID OG RESURSSER**

- Avhenging av ledelsens prioritering av stillingsbruk til FoU.
- Mulighet for søknad om eksterne midler for frikjøp av tid.

- **KOMPETANSE/KUNNSKAP**

- Fordel med forskerkompetanse på lavere eller høyere nivå

- **VEILEDNING**

- Krever faglig veiledning/oppfølging/kvalitetssikring-samarbeid med utdanningsinstitusjoner/forskerinstitusjoner

FoU-arbeid på Rikshospitalet

I dag:

- Doktorgradsprosjekt: Pårørende til kreftpasienter
- "En metodebok for sykehussosionomens daglige arbeid"

2005-2007:

- "Pasienters møte med sosionom på sykehus"
- "Helsepersonells møte med sosionom på sykehus"

Møte med sosionom på sykehus

- ut fra et pasient - og helsepersonell perspektiv

Presentasjon av studiene:

- *Pasienters møte med sosionom på sykehus*
- *Helsepersonells møte med sosionom på sykehus*

Litteraturgjennomgang

- Lite forskning både ut fra pasient- og helsepersonells perspektiv

Hensikt

- Innhente informasjon
- Økt innsikt
- Styrke og videreutvikle praksis

Problemstilling

- Hvordan opplever pasientene møtet med sosionom på sykehus?
- Hvordan opplever helsepersonell sosionomen som tjenesteyter og samarbeidspartner i pasientbehandlingen på sykehus?

Design og metode

- Kvalitative forskningsintervjuer - strategisk utvalg:
  - 8 tidligere pasienter ved Seksjon for sosialmedisin
  - 11 helsepersonell v/ RRHF (sykepleiere og leger)
- Tematisk analyse (Kvale)

FUNN – TEMATISK ANALYSE

PASIENTSTUDIEN

- Bakgrunn for at de ble henvist til sosionom
- Forventninger til hjelpen fra sosionom
- Tid og tilgjengelighet
- Utbytte av hjelpen fra sosionom
- Opplevelse av pasientmedvirkning

HELSEPERSONELLSTUDIEN

- Forventninger
- Benyttelse
- Tjenestetilbud
- Samarbeid
- Rolle og betydning

RESULTATER

Pasientstudien:

- Lave forventninger til hjelpen
- Usikkerhet omkring sosionomens kompetanse og arbeidsområde
- Stort utbytte av sosionomhjelp
- Viktig for å sikre en helhetlig tilnærming
- Sosionomen som aktiv del av tverrfaglig team og i koordinering av tjenester

Helsepersonellstudien:

- Lave forventninger til hjelpen
- Usikkerhet omkring sosionomens kompetanse og arbeidsområde
- Stort utbytte av sosionomhjelp
- Viktig for å sikre en helhetlig oppfølging
- Sosionomen som aktiv del av tverrfaglig team og i koordinering av tjenester

HANDLINGSREDSKAPER FOR PSYKOSOSIALT ARBEID

- Et fagutviklingsprosjekt for
kvalitetssikring av psykososiale
tjenester ved Oslo universitetssykehus,
RH –del 1 og del 2

Ansvarlig Prosjektleder: Hanne Skedsmo,
Seksjon for sosialmedisin, Klinikk for klinisk service, RH

Bakgrunn

- Lite forskning - behov for kunnskapsutvikling
- Studier om pasient - og helsepersonells møte med sosionom avdekker behov for tydeliggjøring av sosionomens kompetanse (Skedsmo og Stenberg 2008)
- Behov for å synliggjøre praksis, samt utvikle en tydeligere kompetanseprofil/teoretisk forankring.

Hensikt og målsetting

- Kvalitetssikre og utvikle praksis
- Utvikle en systematisk tilnærming med oversikt over ulike typer handlingsredskaper innen det psykososiale delområdet av sosialt arbeid
  - ➔ Læringsverktøy for studenter og ansatte

Problemstilling

”Hvilke handlingsredskaper kan sosionomen benytte i den praktiske utøvelsen av sosialt/psykososialt arbeid på sykehus?”

Metode

- Litteraturstudie
  - systematiske litteratursøk
- Intervju
  - Intervjuguide med tre temaområder:
    - 1) metodiske fremgangsmåter/handlingsredskaper for praksis
    - 2) sosionomens rolle og arbeidsoppgaver
    - 3) FoU – arbeid

Resultater

- **Litteraturstudie:**

Liten litteraturproduksjon

- **Intervjustudie:**

- 1) Begrenset bevissthet om teori
- 2) Rolle ift pasienters sosiale forhold
- 3) Norge - lite FoU engasjement

Hva sier funnene oss?

- Utfordring ift. å uttrykke vår særegne kompetanse og faglig innhold.
  - studier viser at sosialarbeidere generelt har vanskeligheter med å artikulere sin kunnskap og begrunne innholdet i sine handlinger. (Kjørstad 2002, Levin 2001, Oterholm 1998, Fosstøl 2006)
- og at de har et utydelig kunnskapsgrunnlag og i liten grad bygger sin praksis på forskningsbasert kunnskap. (Innvær 2006, Rød 2004 og Bunkholdt 2006).

Oppgave

Ta utgangspunkt i et av dine siste møter med en pasient, og beskriv hvilke kunnskaper (tilnærminger teorier, ferdigheter, verdier) du brukte i dette møtet?

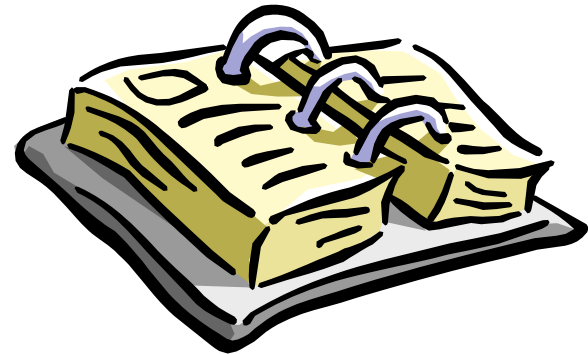

Kunnskapsbehov

→ Stort behov for å utvikle et redskap som kan knytte teori nærmere til praksis

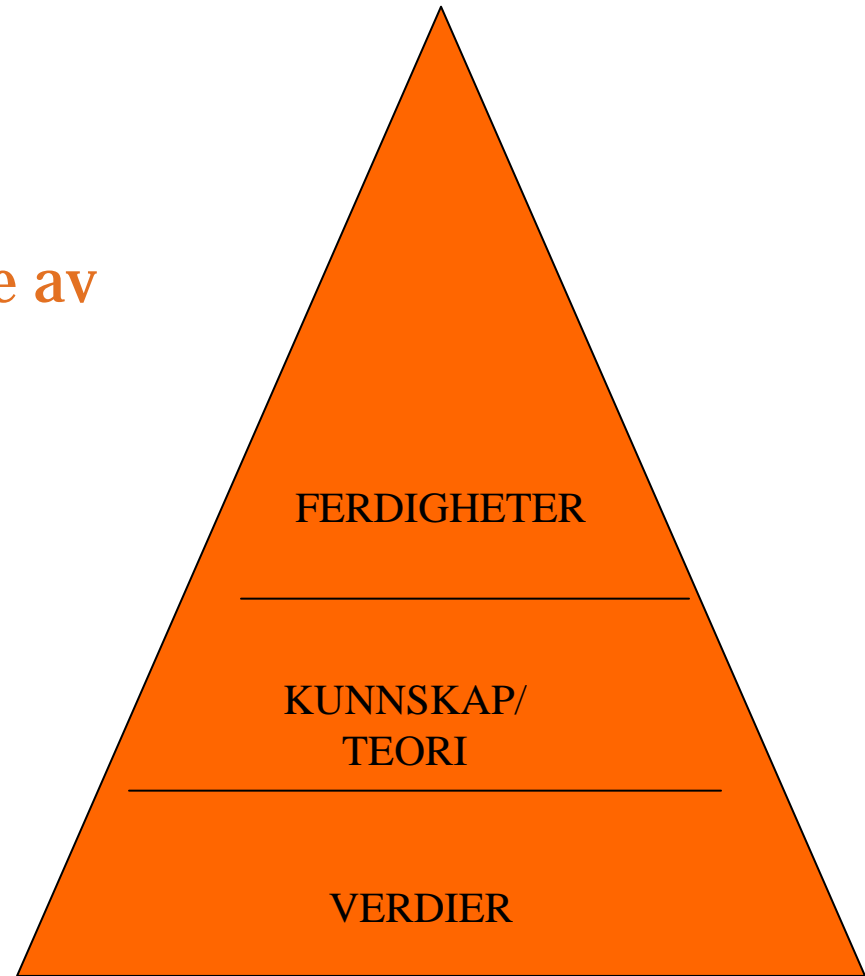
”En metodebok for sykehussosionomens daglige arbeid”

- inneholder en systematisering av sykehussosionomens kunnskapsgrunnlag

Kunnskapsgrunnlag- hva legger vi i det?

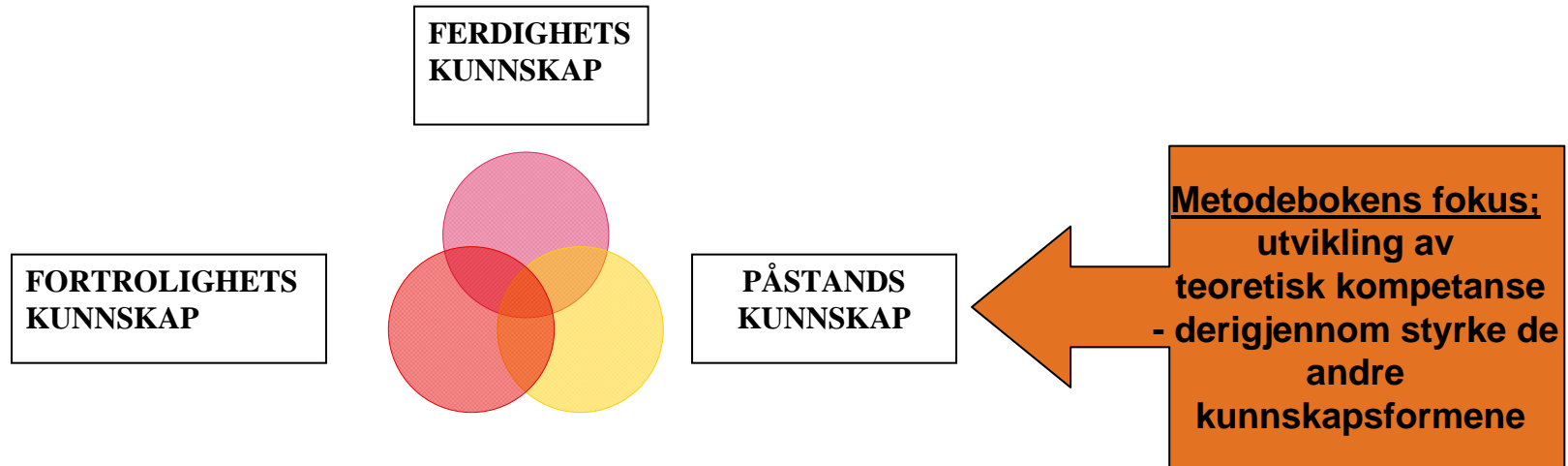
- en sammensatt helhet bestående av
verdier,
teori
og ferdigheter

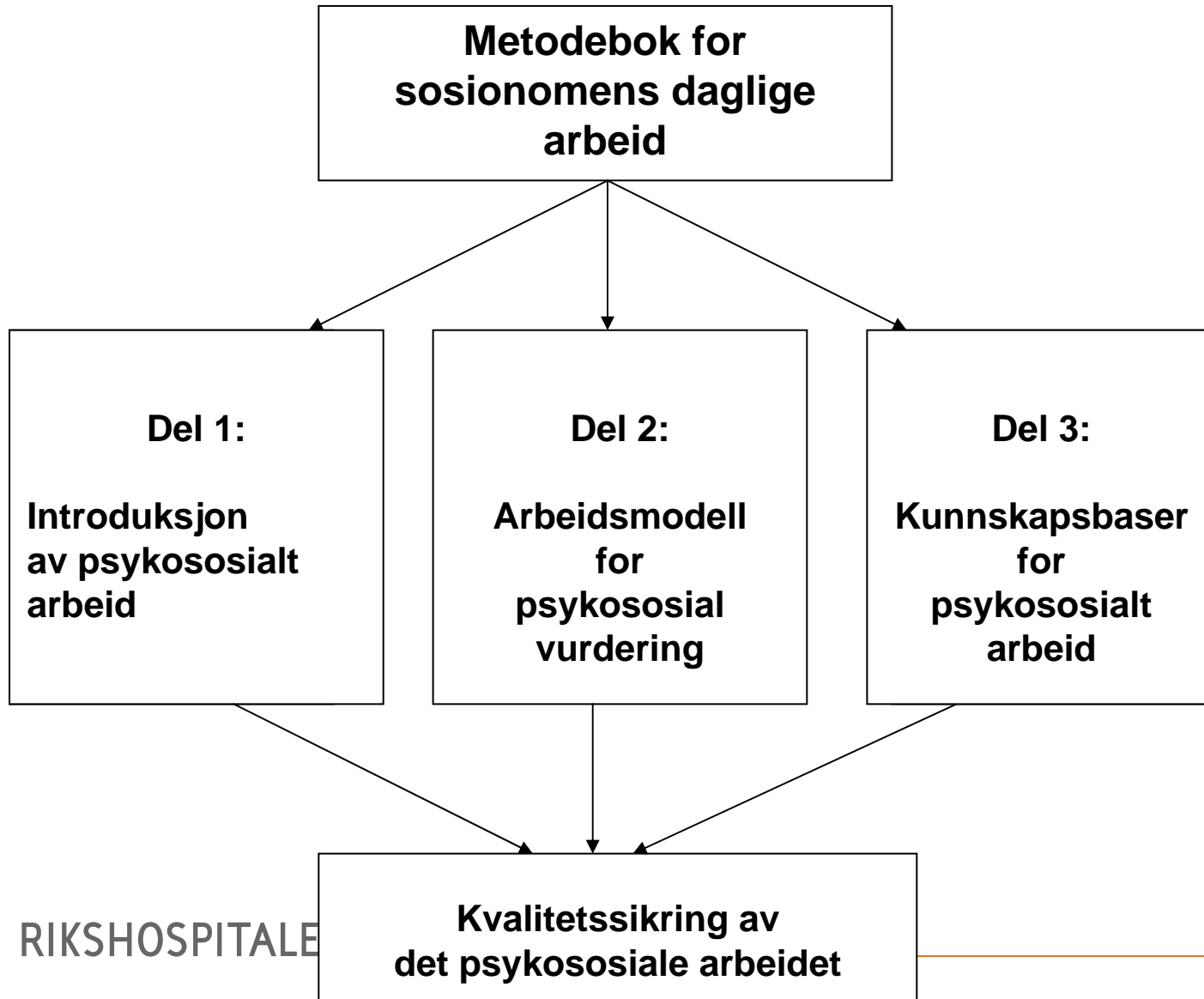
Kunnskapsformer

- sosionomens sammensatte kunnskapskapital

(Molander 1996, Josefson 1991, Johannessen 1999). ;

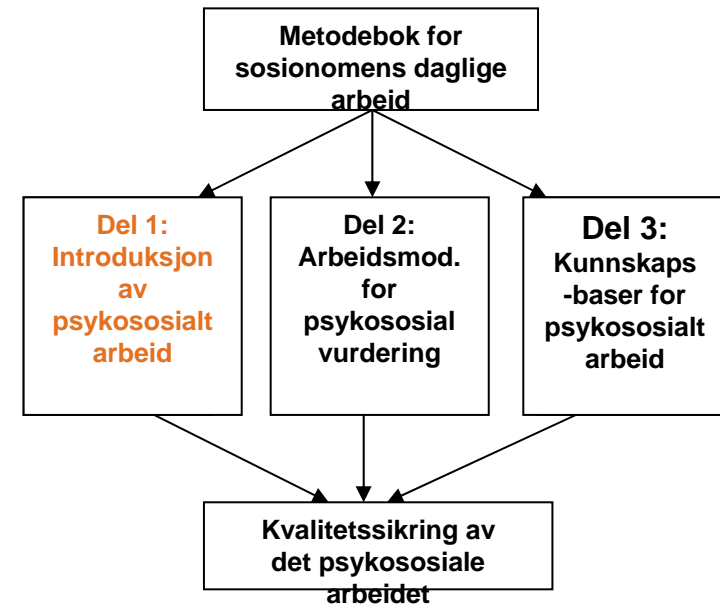

Metodebokens innhold:

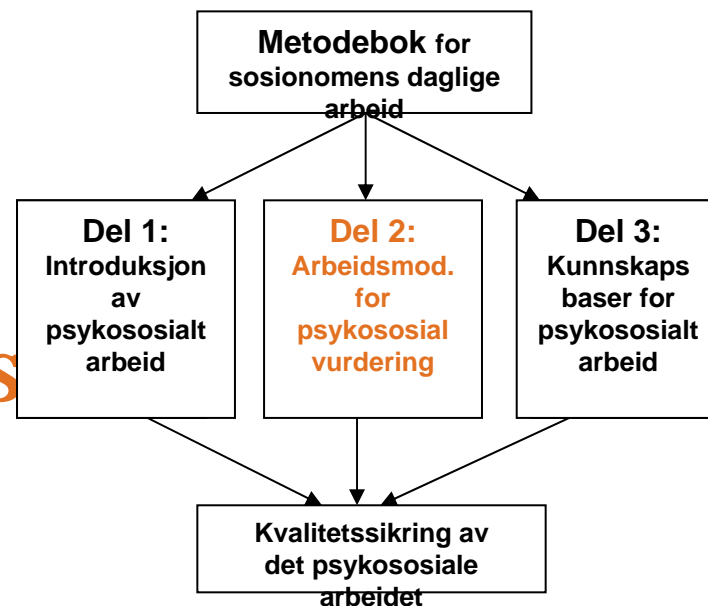
Del 1

Introduksjon av psykososialt arbeid

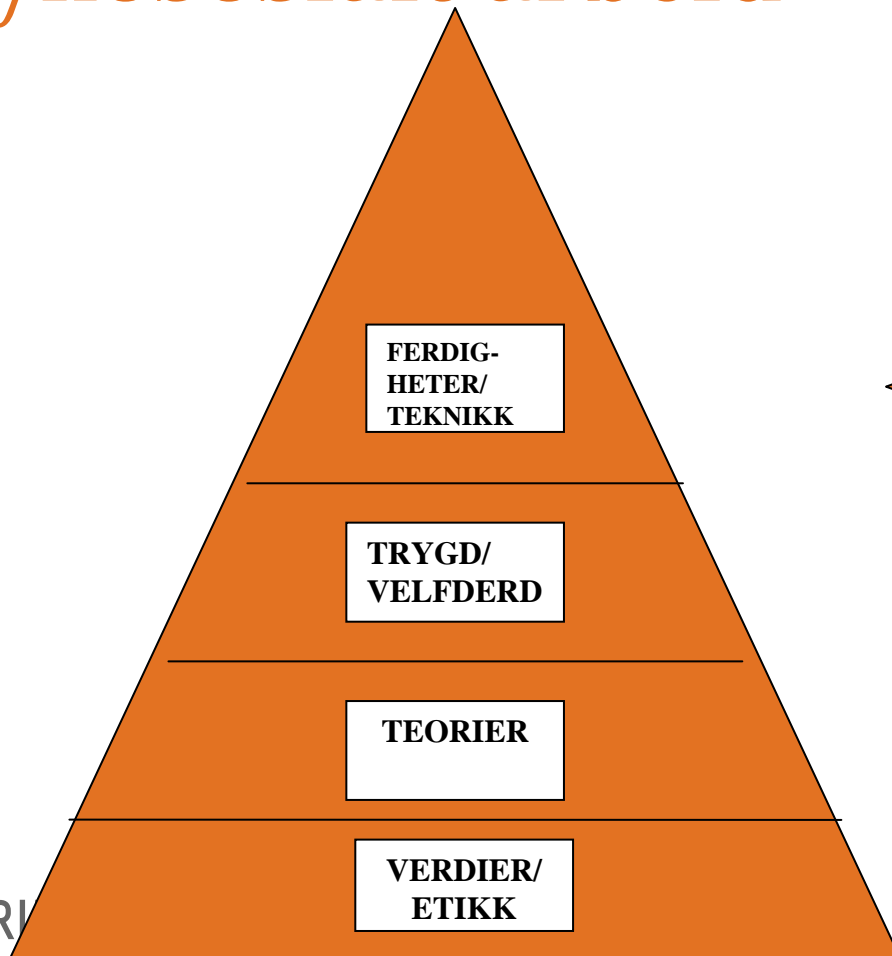
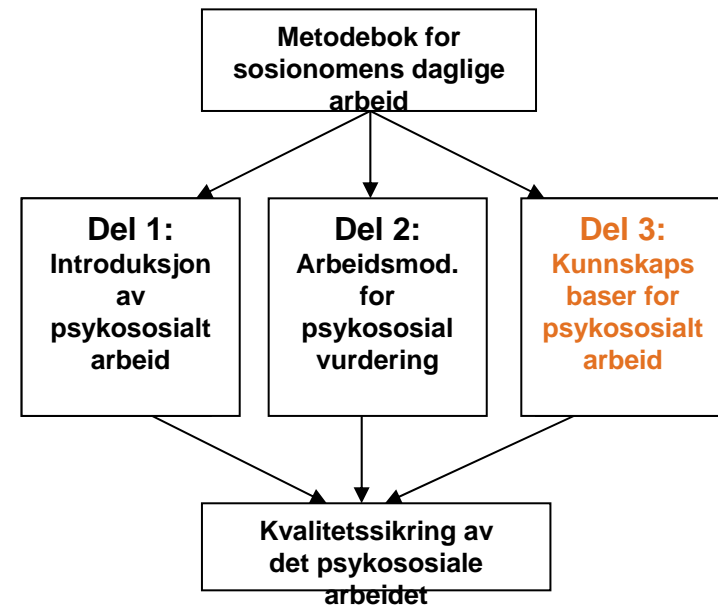
Del 2

Arbeidsmodell for psykososialt kartleggings- /vurderingsarbeid

Del 3

Kunnskapsbaser for psykososialt arbeid

4. kunnskapsbase

3. kunnskapsbase

2. kunnskapsbase

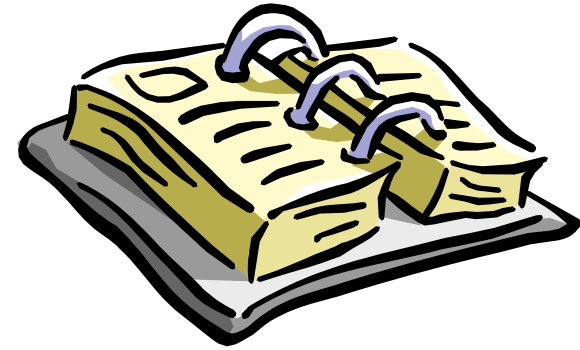
1. kunnskapsbase

RI

Metodebokens formål:

- **Identifisere og gi oversikt over kunnskapsgrunnlaget for utøvelsen av sosialt arbeid/psykososialt arbeid på sykehus**
  - gi et teoretisk grunnlag for å beskrive, belyse og problematisere det praktiske sosiale arbeidet som skjer i møtet mellom pasienten og sosionom, samt bistå med å utvikle retningslinjer for god praksis.
- **Kvalitetsikring av sosionomens praktiske virksomhet**
  - Bidra til at det psykososiale arbeidet i større grad bygger på teoretiske baserte overveielser og vurderinger, og sikre at den psykososiale praksis utøves på bakgrunn av best tilgjengelig vitenskapelig grunnlag.

Studiens del 2:

Prosjektperiode: febr. 2009-febr-2010

- Samarbeid med Sosionomtjenesten Ullevål sykehus

Metodebokens antatte formål:

- Et verktøy for økt bevisstgjøring og integrering av kunnskap i daglig arbeid??

Fokus i studiens del 2:

- Måle metodebokens nytteverdi og anvendbarhet for praksis

➔ Videreutvikling av “Metodebok for sykehussosionomens daglige arbeid”

Problemstilling

Problemstilling 1:

Hvordan kan "Metodebok for sykehussosionomenes daglig arbeid" implementeres på en hensiktsmessig måte ved RH og UUS?

Problemstilling 2:

Hvilken effekt/nytteverdi opplever sosionomene at metodebokens implementering har for deres forståelse og integrering av vitenskapelig kunnskap i daglig arbeid?

Problemstilling 1

Plan for implementering

- **Undervisning/gjennomgang av metodebokens innhold – 7 møter**
  - sykehussosionomens kunnskapsgrunnlag diskuteres og relateres til praksis.
- **Utdeling og anvendelse av metodebok** (foreløpig utkast)

Problemstilling 2

Måling av effekt/betydning av metodebokens implementering

- **Metode (1): Spørreskjemaundersøkelse**

- Alle deltagerne besvarer spørreskjema før og etter implementeringen.

- **Metode (2): Fokusgruppeintervju**

- "Strategisk utvalg" blant deltagerne som deltar i intervju før og etter implementeringen

Fremdriftsplan

- **Februar 2009: oppstart**
- **Vinter 09: Kartlegging**/måle effekt (spørreskjema og fokusgruppe)
  - Hvordan benyttes vitenskaplig kunnskap i daglig arbeid før implementering?
- **Våren 09: Implementering**
  - Undervisningsopplegg med gjennomgang av metodebokens innhold
  - Utlevert metodebok for anvendelse i daglig arbeid (foreløpig utkast)
- **Vinter 09: Evaluering**/måle effekt (spørreskjema og fokusgruppe)
  - *Hvilken betydning har metodebokens anvendelse for forståelsen og integrering av vitenskapelig kunnskap i daglig arbeid?*
- **Vinteren 09: Oppdatere utkast av metodebok**
  - Justere og videreutvikle metodebok med bakgrunn i undersøkelsene
- **Februar 2010; Slutt**

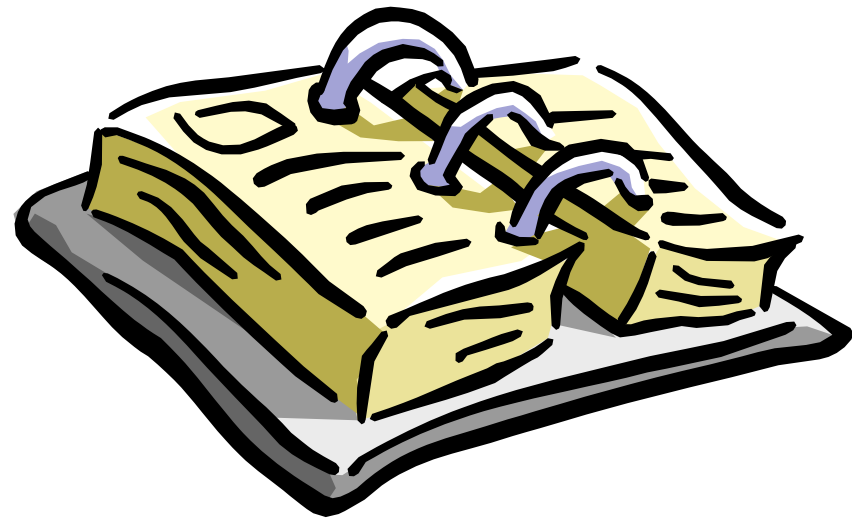

Metodeboken - et verktøy for økt bevisstgjøring og integrering av kunnskap i daglig arbeid?

- Studier viser at sosionomer har en utfordring ift. å uttrykke sin særegne kompetanse og begrunne innholdet i sine handlinger.

Kan metodeboken være et type redskap for å imøtekomme denne utfordringen??

RESULTATER

Oppsummering

- har metodeboken hatt effekt/betydning for deltagerne?

- **Oppfriskning og repetisjon av teorigrunnlag**
- **Bevisstgjøring av eget kunnskapsgrunnlag**
- **Hjelper til å sette ord på egen praksis og fagkompetanse**

→ Dette gjør det muligens lettere å integrere og anvende vitenskaplig kunnskap i daglig arbeid

Utfordringer /svakheter

- Begrenset anvendelse av metodeboken i daglig arbeid
  - Liten tid i hektisk hverdag
  - Metodebokens førsteutkast lite brukevennlig
- Krever aktiv anvendelse og engasjement
- Systematiserer kun påstands/faktabasert kunnskap, og inkluderer ikke den erfaringsbaserte kompetansen.
- Prosjektlederens kollegiale tilknytning til utvalget

Veien videre...

- Overføringsvedi til andre sykehussosionomerpublisering?
- Utvidet studie med større utvalg?
  - justerer/endre implementeringen av metodeboken mht undervisning og bruk av metodebok

Takk for
oppmerksomheten 😊

